

Janina Dzikowska-Zawirska, Wiesława Włodarczyk-Guzek***

**NAPŁYW ZAGRANICZNYCH INWESTYCJI BEZPOŚREDNICH
DO POLSKI ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM
ŁÓDZKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ**

Przemiany polityczno-gospodarcze, jakie miały miejsce w Polsce po roku 1989, wywarły znamienity wpływ na sferę stosunków gospodarczych z zagranicą. Jednym z celów takich przeobrażeń jest otwieranie się naszej gospodarki, tzn. szybki rozwój powiązań gospodarczych z partnerami zagranicznymi. Wykorzystywane są różne formy współpracy z zagranicą, przy czym na podkreślenie zasługują zagraniczne inwestycje. Wpływ bowiem zagranicznych inwestycji bezpośrednich na rozwój gospodarczy kraju goszczącego nie budzi żadnych wątpliwości. Odgrywają one ważną rolę nie tylko wtedy, gdy ich wielkość jest wysoka. Często poziom zaangażowania kapitałowego nie jest tak istotny, jak związany z wejściem inwestora zagranicznego dostęp do nowych technologii i nowych rynków zbytu, czy możliwość uzyskiwania wysokich standardów jakościowych, czy też szanse na zastosowanie nowoczesnych form organizacji produkcji i sprzedaży¹.

Celem artykułu jest zatem próba przedstawienia zmian wielkości i struktury zagranicznych inwestycji bezpośrednich (ZIB) w gospodarce polskiej na tle zmieniających się warunków prawnych, ekonomicznych i infrastrukturalnych na podstawie funkcjonowania Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (ŁSSE).

Opracowanie składa się z kilku części. W kolejności uwaga zostaje zwrócona na ewolucję uregulowań prawnych dotyczących inwestycji zagranicznych, główne motywy, jakimi kierują się inwestorzy zagraniczni podejmując działalność gospodarczą w Polsce, stan inwestycji na koniec roku 1999, a także miejsce województwa łódzkiego pod względem atrakcyjności dla zagranicznych inwestorów. Analiza dotyczy okresu od początku

* Dr, starszy wykładowca w Zakładzie Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych UŁ.

** Dr, starszy wykładowca w Zakładzie Finansów i Handlu Międzynarodowego UŁ.

¹ E. Czerwień, *Udział kapitału zagranicznego w restrukturyzacji polskich przedsiębiorstw*, [w:] *Przedsiębiorstwo a internacjonalizacja działalności gospodarczej*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu” 2000, z. 278, s. 9.

transformacji do końca 1999 r. Przedstawienie powyższych zagadnień pozwoliło przejść do kolejnej części artykułu, która poświęcona jest charakterystyce Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i udziałowi w niej inwestorów zagranicznych. Ta część obejmuje okres funkcjonowania strefy, tzn. od kwietnia 1997 roku.

1. EWOLUCJA PRZEPISÓW PRAWNYCH REGULUJĄCYCH WARUNKI NAPŁYWU KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

Nie podlega dyskusji fakt, że odpowiednio sformułowane przepisy prawne mogą wpływać hamująco bądź zachęcająco na zagranicznych inwestorów. W literaturze przedmiotu można spotkać różne podejścia do tego problemu. Należy jednak przychylić się do opinii, że przed rokiem 1989, tzn. przed rozpoczęciem procesu transformacji w Polsce w odniesieniu do zagranicznych inwestycji bezpośrednich obowiązywał tzw. model enklawy². Oznaczało to traktowanie ZIB w sposób szczególny w stosunku do reszty gospodarki. Dopiero na początku lat dziewięćdziesiątych wprowadzone zmiany prawno-instytucjonalne pozwoliły na jednakowe traktowanie inwestycji zagranicznych jak i krajowych. Można także spotkać się z opinią, że okres otwarcia gospodarki polskiej dla kapitału zagranicznego zawiera dwa etapy³:

- pierwszy od roku 1976 do 1985, kiedy stworzono przepisy zachęcające głównie kapitał o mniejszym potencjale do inwestowania w sektorze drobnej wytwórczości,
- drugi od roku 1986 do chwili obecnej, kiedy to wprowadzono wiele przepisów otwierających drogę dla większego kapitału.

Etap pierwszy rozpoczął się od wprowadzenia w życie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 maja 1976 r.⁴ Posiadało ono dwie ważne cechy:

- pozwalało na tworzenie przedsiębiorstw drobnej wytwórczości w różnych dziedzinach gospodarki, z wyjątkiem takich gałęzi jak: hutnictwo, transport kolejowy, energetyka⁵,

² M. Gorynia, R. Wolniak, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce – zachowania inwestorów zagranicznych i zachowania przedsiębiorstw krajowych*, [w:] *Przedsiębiorstwo a internacjonalizacja działalności gospodarczej*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Poznaniu” 2000, S. I, z. 278, s. 64.

³ J. Dzikowska-Zawirska, W. Włodarczyk-Guzek, *Analiza przepisów regulujących dostęp kapitału zagranicznego do Polski*, [w:] *Stosunki ekonomiczne Polski z zagranicą w warunkach gospodarki rynkowej*, Agencja Publikacyjna Czarne na Białym, Łódź 1995, s. 106–107.

⁴ Dz. U. 1976, nr 19, poz. 123.

⁵ M. Małecki, *Inwestycje zagraniczne w Polsce, ewolucja uwarunkowań i możliwości*, „Sprawy Międzynarodowe” 1992, nr 1–2, s. 71–90.

– zezwalało na zakładanie zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości bez udziału partnera polskiego, przy czym zezwolenia na działalność tego typu były wydawane przez terenowe organy administracji państwowej na szczeblu województwa. W zezwoleniu tym ustalano rodzaj produkcji i maksymalne zatrudnienie⁶.

Wymienione cechy wyróżniały Polskę spośród innych krajów socjalistycznych. Jednakże omawiane rozporządzenie budziło również pewne zastrzeżenia wśród zagranicznych inwestorów. Dotyczyły one przede wszystkim:

- okresu, na który wydawano zezwolenie na podjęcie działalności (10 lat),
- zasad finansowania inwestycji (wymagany wkład w walucie wymienialnej, w tym również 30% depozyt na nieoprocentowanym rachunku),
- zasad repatriacji zysku (nie więcej niż 9% zrealizowanych inwestycji).

Ponieważ wyżej wymienione zasady nie zainteresowały w zbyt wielkim stopniu zagranicznych inwestorów, wprowadzono kolejną uchwałę w roku 1979, która umożliwiała tworzenie w formie spółki cywilnej, jawnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej przedsiębiorstw z udziałem zagranicznego kapitału w drobnej wytwórczości. Wydłużono również okres przyznawania zezwoleń na działalność gospodarczą do lat 15. Działania te także nie zachęciły obcych inwestorów do angażowania się w polską gospodarkę.

Pewne złagodzenie istniejących dotąd przepisów wprowadziła Ustawa z 6 lipca 1982 r.⁷ Zachętę dla zagranicznego kapitału miały stanowić m. in. następujące posunięcia:

- zgoda na wydłużenie okresu działalności do 20, a czasami nawet do 40 lat,
- trzyletnie ulgi podatkowe, tzw. wakacje, pod warunkiem, że co najmniej jedna trzecia uzyskanego dochodu jest reinwestowana w Polsce,
- ulgi podatkowe przy podjęciu działalności antyimportowej i eksportowej,
- zgoda na transfer zysku w wysokości 10% zrealizowanych inwestycji i w przypadku nadwyżki eksportu nad importem (nie więcej niż 50% zysku z roku poprzedniego),
- zgoda na tworzenie spółek mieszanych kapitału zagranicznego z polskimi osobami fizycznymi i prawnymi w sektorze drobnej wytwórczości⁸.

Następne Rozporządzenie Rady Ministrów z 29 lipca 1983 r.⁹ wprowadzało silne zaostrożenia wobec zagranicznych inwestorów, co sprowadzało się m. in. do:

- podwyższonej stopy podatku dochodowego (do 80%),
- konieczności odsprzedaży połowy wpływów z eksportu.

⁶ I. Nawrocki, *Kapitał zagraniczny w polskiej gospodarce w latach 1976–1989*, „Handel Zagraniczny” 1989, nr 4–5, s. 9–13.

⁷ Dz. U. 1982, nr 19, poz. 146.

⁸ M. Małecki, *op. cit.*

⁹ Dz. U. 1983, nr 43, poz. 194.

Aby zachęcić inwestorów zagranicznych do angażowania wyższego kapitału w Polsce, znowelizowano ustawę z roku 1982 i 31 stycznia 1985 r.¹⁰ Zachowano jednak minimalny poziom inwestycji w wysokości 50 tys. USD i konieczność zdeponowania w banku polskim sumy równej wartości kosztorysowej inwestycji. Suma ta była zwracana po zakończeniu inwestycji.

Ważnym krokiem, w zakresie regulowania dostępu obcego kapitału do Polski, była *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1986 r. o przedsiębiorstwach z udziałem zagranicznym*¹¹. Zawierała ona następujące postanowienia:

- zagraniczny kapitał uzyskał dostęp do państwowych i spółdzielczych podmiotów gospodarczych,
- zezwolono na tworzenie spółek typu joint ventures,
- udział kapitału zagranicznego nie mógł wynosić więcej niż 49% kapitału zakładowego,
- podatek dochodowy wynosił 50% z możliwością jego obniżenia w przypadku, gdy rósł udział eksportu w obrotach ogólnych danego przedsiębiorstwa,
- zagraniczni udziałowcy byli zobowiązani do odsprzedaży od 15–25% wpływów dewizowych z eksportu,
- transfer zysku był dopuszczalny w przypadku nadwyżki eksportu nad importem danej firmy.

Kolejna ustawa z dnia 23.12.1988 r. podtrzymywała dwukierunkowy charakter działań obcego kapitału w Polsce¹², co oznaczało, że każda z form występowania zagranicznego kapitału w Polsce podlegała odrębnym przepisom prawnym i finansowym. Ponadto zgodnie z tą ustawą istniejące przedsiębiorstwa powinny zostać przekształcone w spółki typu joint ventures. Zniesiono obowiązek składania depozytu założycielskiego w gotówce, mógł on przyjąć także formę majątku trwałego. Również zezwolono, aby funkcję prezesa spółki mógł pełnić cudzoziemiec.

Dzięki obydwu wyżej wymienionym ustawom spółki mogły działać w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz akcyjnych. Te ostatnie mogły emitować wyłącznie akcje imienne, jednakże ich odsprzedaż wymagała zgody Agencji do Spraw Inwestycji Zagranicznych.

Dalsze modyfikacje wprowadzono 23 grudnia 1989 r. Wniosły one m. in. następujące zmiany¹³:

- wkład gotówkowy mógł pochodzić z wykupu polskich długów,
- zagraniczni inwestorzy mogli zaciągać kredyty w bankach zagranicznych,
- wprowadzono konieczność odsprzedaży 10% wpływów z eksportu,
- przedłużono ulgi podatkowe do 6 lat.

¹⁰ Dz. U. 1985, nr 3, poz. 12.

¹¹ Dz. U. 1986, nr 17, poz. 88.

¹² Dz. U. 1988, nr 41, poz. 352.

¹³ K. Gocławska, *Funkcjonowanie handlu zagranicznego w Polsce*, „Sprawy Międzynarodowe” 1990, nr 4, s. 115–126.

Wydaje się jednak, że największe znaczenie dla działalności przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego posiada ustawa z dnia 14 czerwca 1991 r.¹⁴ Ustawa ta m. in. wprowadziła:

- pojęcie podmiotów, które mogą tworzyć spółki z kapitałem zagranicznym,
- jednoznaczną wykładnię formy wkładu pieniężnego,
- możliwość indywidualnego zwolnienia od podatku dochodowego w przypadku spełnienia przez spółkę dodatkowych warunków, związanych z wysokością wkładu podmiotu zagranicznego (ponad 2 mln ecu), prowadzeniem działalności w regionach zagrożonych bezrobociem strukturalnym, z wdrażaniem nowoczesnych technologii, koniecznością co najmniej 20% eksportu lub nabyciem udziałów lub akcji należących do Skarbu Państwa.

Omawiana ustawa zniosła trzyletnie ulgi podatkowe z możliwością odstępstw, o czym mówiono wcześniej. Bardzo istotnym elementem tej ustawy jest zapis o gwarancjach finansowych dla kapitału zagranicznego oraz możliwości transferu waluty obcej, umowach o podwójnym opodatkowaniu, umowach o popieraniu i ochronie inwestycji.

Dnia 26 lipca 1994 r. wydano rozporządzenie, które weszło w życie 14 sierpnia tego samego roku¹⁵. Ustalało ono przypadki, kiedy spółki z udziałem obcego kapitału nie wymagają zezwolenia na zakup akcji przedsiębiorstw, których przedmiot działania obejmuje:

- przemysł obronny nie objęty koncesjonowaniem,
- handel hurtowy importowanymi towarami konsumpcyjnymi,
- świadczenia pomocy prawnej.

Zezwolenia nie są także wymagane, jeśli spółka prowadzi działalność na terenie samorządu terytorialnego, który sam przyznaje takie zezwolenia lub jeśli organ koncesjonujący wyrazi zgodę na wprowadzenie akcji spółki do obrotu publicznego.

Istotne zmiany dotyczące funkcjonowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce wprowadziła ustawa z dnia 29 marca 1996 r.¹⁶:

- wycofuje uprawnienia Ministra Finansów do zwolnień indywidualnych od podatku dochodowego,
- zezwala na zakup i transfer waluty obcej, po spełnieniu określonych warunków,
- zapewnia pełny transfer zysku za granicę,
- określa nowy sposób wnoszenia wkładów pieniężnych i niepieniężnych,
- zapewnia podmiotom zagranicznym wypłatę odszkodowania z tytułu szkody powstałej w wyniku aktów o wywłaszczeniu lub zastosowaniu

¹⁴ Dz. U. 1991, nr 60, poz. 253.

¹⁵ Dz. U. 1994, nr 92, poz. 428.

¹⁶ Dz. U. 1996, nr 45, poz. 199.

innych środków jednoznacznych z uwłaszczeniem. Wyплаты te nie będą wymagały dodatkowych zezwoleń dewizowych.

W roku 1998 ustawą z dnia 18 grudnia (*Prawo dewizowe*) unormowane zostały zasady obrotu dewizowego dokonywanego przez podmioty zagraniczne¹⁷.

Wszystkie zmiany wnoszone przez kolejne regulacje prawne prowadzą do narodowego traktowania zagranicznych inwestorów, co wynika m. in. z uczestnictwa Polski w OECD.

2. GŁÓWNE MOTYWY INWESTOWANIA W POLSCE

Odpowiednio skonstruowane przepisy prawne są jednym z motywów podejmowania inwestycji bezpośrednich. Podobnie jak przepisy, tak i motywy inwestowania w Polsce ulegały pewnej ewolucji. Badania, które były wielokrotnie prowadzone wśród zagranicznych inwestorów, pozwoliły na wysunięcie pewnych wniosków. Dla porównania posłużymy się wynikami badań przeprowadzonych na początku procesu transformacji i prawie dziesięć lat później. Tabela 1 dotyczy pierwszej z wymienionych sytuacji.

Tabela 1

Motywy podejmowania inwestycji zagranicznych w Polsce

Motywy	Ranga ^a
Nienasycenie polskiego rynku	2,0
Sentyment do kraju przodków	1,9
Słaba koncentracja na rynku polskim	1,9
Niski kapitał niezbędny do utworzenia firmy w Polsce	1,7
Niskie koszty siły roboczej	1,7
Zdyskontowanie posiadanej przewagi organizacyjnej	1,6
Oczekiwanie wysokich zysków	1,5
Silna konkurencja w kraju macierzystym	1,3
Wykorzystanie posiadanej przewagi technologicznej	1,2
Posiadanie technologii szczególnie przydatnych w kraju typu Polska	1,1
Stworzenie przyczółka dla eksportu na rynki krajów socjalistycznych	1,1
Chęć sprawdzenia swoich umiejętności w nowych warunkach działania	1,1
Trudności z wejściem eksportu na rynek Polski	0,7

^a Ranga motywów oceniana w skali 0–3, gdzie 0 oznacza brak motywacji, a 3 – bardzo silną motywację.

Źródło: M. Małecki, *Motywy inwestowania kapitału zagranicznego w Polsce*, „Sprawy Międzynarodowe” 1989, nr 4, s. 121.

¹⁷ Dz. U. 1998, nr 160, poz. 1063.

Opierając się na powyższych danych należy stwierdzić, że do najsilniejszych motywów zaliczano: nienasycenie polskiego rynku (2 p.), sentyment do kraju przodków (1,9 p.), słabą koncentrację na rynku polskim (1,9 p.), niski kapitał wyjściowy (1,7 p.) oraz niski koszt siły roboczej (1,7 p.). Do słabiej działających motywów zaliczano chęć ominięcia barier handlowych (0,7 p.) i możliwości wejścia na rynki byłych krajów socjalistycznych (1,1 p.). Ciekawe wydają się wyniki badań przeprowadzonych przez R. Wolniaka zawarte w tab. 2¹⁸.

Tabela 2

Znaczenie motywów, którymi kierowała się firma macierzysta przy inwestowaniu w Polsce

Motyw	Ważny i bardzo ważny	Niezbędny i bez znaczenia
	udział badanych przedsiębiorstw (w %)	
Dostęp do rynku polskiego	72,2	—
Niższe koszty produkcji	72,2	11,1
Dostęp do rynków w Europie Środkowowschodniej	50,0	27,8
Dotrzymanie kroku konkurencji	44,4	16,7
Dostęp do rynków byłego Związku Radzieckiego	33,3	44,2
Zachęty inwestycyjne oferowane przez Polskę	33,3	44,4
Tworzenie własnej sieci dystrybucji	27,8	33,3
Kwalifikacje siły roboczej	27,8	16,7
Możliwości zatrudnienia krajowej kadry menedżerskiej	27,8	33,3
Niższe koszty inne niż koszty pracy	16,7	33,3
Omijanie barier w imporcie	16,7	33,3
Dostęp do rynku Unii Europejskiej	11,1	50,
Dostęp do surowców, materiałów lub innych komponentów w Polsce	11,1	61,1
Sprzyjające przepisy prawne	5,6	66,7
Działanie rynku kapitałowego	5,6	66,7
Inne	5,6	11,1
Reeksport	—	55,6

Źródło: patrz przypis 18.

Z danych przedstawionych w tabeli wynika, że za najważniejsze motywy inwestowania w Polsce można uznać: dostęp do polskiego rynku i niskie koszty pracy (72,2% ankietowanych uważało je za ważne i bardzo ważne), dostęp do rynków w Europie Środkowowschodniej (50% traktowało ten

¹⁸ R. Wolniak, *Ocena funkcjonowania w Polsce przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego*, [w:] *Kapitał zagraniczny w Polsce*, Z. Sadowski (red.), Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1998, s. 125–146.

motyw jako ważny i bardzo ważny), dostęp do rynków byłego Związku Radzieckiego i zachęty inwestycyjne stosowane w Polsce (33,3% uważało za ważne i bardzo ważne). Można zauważyć, że inwestorzy zagraniczni ankietowani już w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych nie przywiązywali zbytnej wagi do powiązań rodzinnych z Polską. Motyw ten nie pojawił się w wyżej przedstawionych wynikach. Natomiast powtarzają się motywy związane z niskim kosztem siły roboczej, możliwością poszerzenia rynków zbytu o inne kraje postsocjalistyczne, w tym również o byłe kraje ZSSR, a także dotyczące możliwości ominięcia barier handlowych. Do nowych motywów, które pojawiły się w opracowaniu R. Wolniaka zaliczyć można m. in. zachęty stosowane wobec zagranicznych inwestorów. Ten fakt daje się wytłumaczyć w sposób oczywisty, iż na początku procesu transformacji podjęto dopiero pierwsze, znaczące kroki pozwalające na otwarcie się Polski wobec zagranicznego kapitału.

Poza wyżej wymienionymi motywami do czynników umacniających pozycję Polski w opinii zagranicznych inwestorów zaliczyć możemy następujące¹⁹:

- uczestnictwo Polski w OECD, co zobowiązuje do uregulowania przepisów i procedur stosowanych wobec zagranicznych inwestorów i w rezultacie ich narodowego traktowania,

- niewielki wpływ kryzysów gospodarczych, jakie miały miejsce w Rosji, Azji Południowo-Wschodniej, Brazylii, na Węgrzech i w Czechach, na gospodarkę polską.

Gdyby jeszcze przytoczyć wyniki raportu firmy A. T. Kearney, to głównym motywem przyciągającym inwestorów zagranicznych jest wysoki poziom wzrostu gospodarczego w Polsce²⁰.

3. ROZMIARY I STRUKTURA ZAGRANICZNYCH INWESTYCJI BEZPOŚREDNICH

Z danych Państwowej Agencji Inwestycji Zagranicznych (PAIZ) zaprezentowanych w poniższej tabeli wynika, że w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych rozmiary inwestycji w Polsce nie były imponujące. Ostatnie lata natomiast wskazują na znaczny przyrost tych inwestycji, których wartość osiągnęła w 1998 r. rekordowy poziom 10 mld USD, co dało od początku procesu transformacji skumulowaną wartość rzędu 30,7 mld USD, w postaci inwestycji powyżej 1 mln USD – 27,3 mld USD oraz inwestycji poniżej 1 mln USD – 3,4 mld USD²¹.

¹⁹ E. Sadowska-Cieślak, *Znaczenie zagranicznych inwestycji bezpośrednich dla polskiej gospodarki*, Seminarium BRE – CASE, Warszawa 2000, s. 2.

²⁰ *Ibidem*, s. 2.

²¹ J. Żurowski, *Stan bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce (na podstawie informacji PAIZ)*, [w:] *Inwestycje zagraniczne w Polsce*, B. Durka (red.), Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa 1999, s. 85.

Tabela 3

Skumulowane wielkości zagranicznych inwestycji bezpośrednich w Polsce w latach 1989–1999 (w mln USD)

Lata	Inwestycje powyżej 1 mln USD	Inwestycje poniżej 1 mln USD	Inwestycje łącznie
1989	8	1	9
1990	105	15	120
1991	324	45	369
1992	1 408	197	1 605
1993	2 828	396	3 224
1994	4 321	605	4 926
1995	6 832	956	7 788
1996	12 028	1 999	14 027
1997	17 705	2 882	20 587
1998	27 770	2 950	30 650
1999	35 171	3 742	38 913

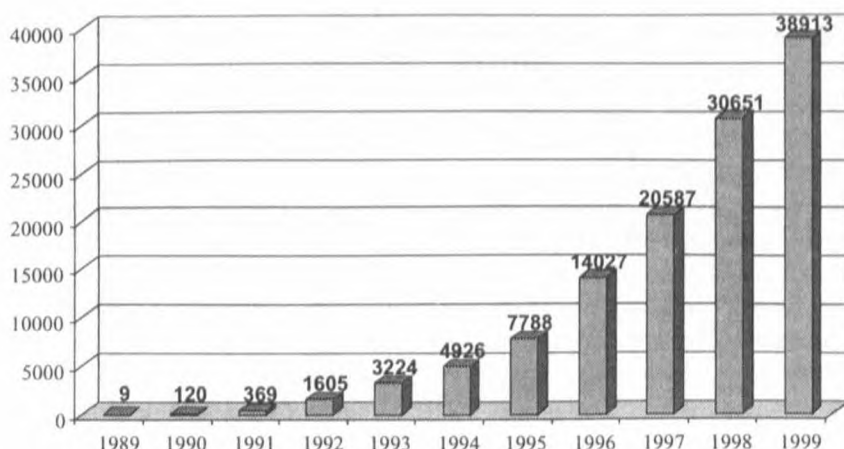
Źródło: Z. Olesiński, R. Pac-Pomarnacki, *Działalność dużych inwestorów zagranicznych w Polsce*, B. Durka (red.), Instytut Konjunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa 1998; P. Apanowicz, *Rekord pobity*, „Rzeczpospolita”, 19.02.1999, <http://www.paiz.gov.pl>, materiały PAIZ, 2000.

W 1999 r. zagraniczne firmy zainwestowały w naszym kraju 8,3 mld USD, a od początku transformacji gospodarczej 38,9 mld USD (patrz wykres 1). Stanowi to co prawda spadek wielkości napływu kapitału zagranicznego w formie inwestycji bezpośrednich w stosunku do roku 1998 o 18%, ale z wypowiedzi A. Pawłowicza, prezesa PAIZ, zaprezentowanej na łamach czasopisma „Prawo i Gospodarka” w 2000 r. wynikało, że na koniec tego okresu inwestycje zagraniczne powinny przewyższyć rekordowy poziom z roku 1998 i wynieść ok. 12 mld USD²². W opinii prezesa powinno być to możliwe dzięki „szybszemu wzrostowi gospodarczemu, realizacji ambitnych planów prywatyzacyjnych, dobrej koniunkturze gospodarczej oraz dużemu zainteresowaniu inwestorów”²³. Natomiast ten przejściowy spadek ZIB przez PAIZ wyjaśnił:

- pewnym wpływem kryzysu rosyjskiego na polską gospodarkę,
- wolniejszym tempem wzrostu gospodarczego,
- rozpoczętym w 1999 r. procesem wprowadzania czterech reform jednocześnie, który w pierwszym okresie mógł wpłynąć spowalniająco na podejmowanie decyzji inwestycyjnych.

²² *Ostrożny kapitał*, „Prawo i Gospodarka” 2000, nr 51, s. 1.

²³ *Ibidem*.

Wykres 1. Wartość inwestycji zagranicznych w Polsce w latach 1989–1999 (w mln USD)

Źródło: Z. Olesiński, R. Pac-Pomarnacki, *Działalność dużych inwestorów zagranicznych w Polsce*, B. Durka (red.), Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa 1998; P. Apanowicz, *Rekord pobity*, „Rzeczpospolita”, 19.02.1999, <http://www.paiz.gov.pl>, materiały PAIZ, 2000

Według przytaczanego już źródła w roku 1999 na głowę mieszkańca w Polsce przypadało 1000 USD w formie zagranicznych inwestycji bezpośrednich, podczas gdy na Węgrzech już w roku 1997 wielkość ta wynosiła 1548 USD.

Na koniec roku 1999 zanotowano w Polsce 799 przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego, o 85 więcej niż na koniec roku 1998 (licząc przedsiębiorstwa z udziałem powyżej 1 mln USD). 180 z nich posiadało kapitał niemiecki, 125 – amerykański, 67 – francuski i tyle samo włoski, 49 – holenderski, 43 – szwedzki. Ilustracją do powyższych zagadnień jest tab. 4.

Tabela 4

Inwestycje zagraniczne w Polsce wg kraju pochodzenia – stan na koniec 1999 roku

Lp.	Kraj pochodzenia	Wartość inwestycji (mln USD)	Planowane inwestycje (mln USD)	Liczba inwestorów
1	Niemcy	6 077,3	2 405,7	180
2	USA	5 152,9	2 973,4	125
3	Francja	3 854,7	1 546,6	67
4	Holandia	3 233,2	701,6	49
5	Włochy	3 208,0	668,5	67
6	Międzynarodowy	2 589,3	575,2	20
7	Wielka Brytania	2 068,0	263,4	35
8	Korea	1 616,3	657,2	4
9	Rosja	1 112,2	625,8	2
10	Irlandia	813,7	100,0	3
11	Austria	799,4	180,3	32
12	Szwecja	789,2	623,8	43
13	Szwajcaria	634,6	305,1	16
14	Dania	541,4	50,3	30
15	Norwegia	456,0	455,2	12
16	Japonia	374,4	137,0	12
17	Belgia	289,8	245,1	21
18	Portugalia	288,2	323,5	3
19	Hiszpania	259,3	b.d.	6
20	Kanada	259,0	37,3	22
21	Finlandia	214,0	46,0	20
22	Chorwacja	173,0	16,0	2
23	Turcja	100,1	58,0	4
24	Austria	68,0	22,0	3
25	Czechy	51,2	b.d.	4
26	Chiny	45,0	45,0	2
27	Lichtenstein	29,5	12,0	3
28	RPA	25,0	40,0	1
29	Luksemburg	11,6	b.d.	2
30	Malezja	10,7	2,2	1
31	Cypr	7,2	6,5	2
32	Słowenia	6,0	50,0	1
33	Tajwan	5,7	200,0	1
34	Izrael	5,4	20,0	3
35	Grecja	1,5	4,0	1
Suma inwestycji zagranicznych przekraczających 1 mln USD		35 171,0	13 397,0	
Suma inwestycji zagranicznych poniżej 1 mln USD		3 741,6		
RAZEM		38 912,6		

Źródło: <http://www.paiz.gov.pl>, materiały PAIZ, 2000.

Na pierwszym miejscu utrzymują się nadal inwestorzy niemieccy, którzy zainwestowali od początku transformacji w Polsce do końca 1999 r. ok. 6,1 mld USD, co stanowi 17,3% skumulowanej wartości ZIB w naszym kraju. Dalej plasują się Amerykanie z sumą ponad 5 mld USD (14,7% ogólnej wartości). Kolejne miejsce zajmują inwestorzy francuscy, których inwestycje wzrosły z 2,4 mld na koniec roku 1998 do 3,9 mld USD rok później, co stanowi 11,1% ogólnej sumy zainwestowanego kapitału. Czwartą i piątą lokatę zajmują inwestorzy holenderscy i włoscy (ponad 3 mld i 3,2 mld USD), za nimi plasuje się kapitał międzynarodowy (2,6 mld USD).

W 1999 r. liczącym się inwestorem była francuska firma Vivendi, która zainwestowała w branży telekomunikacyjnej ponad 1,2 mld USD. Niewiele mniej (również w granicach 1,2 mld USD) zainwestowało holenderskie przedsiębiorstwo United Pan-Europe Communications w dziedzinie mediów i rozrywki. Bankowością zainteresowali się głównie Włosi, a mianowicie UnidoCredito Italiano przeznaczając ponad 1 mld USD na zakup 52,9% akcji PKO SA. Czwarte miejsce zajął koncern międzynarodowy Eureko B. V. inwestując ok. 600 mln USD w działalność ubezpieczeniową (zakup 20% akcji PZU SA).

Tabela 5

Najwięksi inwestorzy na koniec 1999 roku

Lp.	Inwestor	Wartość inwestycji (mln USD)	Kraj pochodzenia	Branża
1	Vivendi	1 204,2	Francja	telekomunikacja
2	United Pan-Europe Communications	1 200,0	Holandia	media i rozrywki
3	UniCredito Italiano	1 042,0	Włochy	bankowość
4	Eureko B.V	601,4	Międzynarodowy	ubezpieczenia
5	Allied Irish Bank Plc.	582,0	Irlandia	bankowość
6	Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG	276,0	Niemcy	bankowość
7	Daewoo	194,9	Korea	produkcja samochodów, elektronika, budownictwo, ubezpieczenia
8	ACCIONA	165,0	Hiszpania	przemysł budowlany, handel i naprawy
9	RAO Gazprom	151,6	Rosja	przemysł budowlany
10	Jeronimo Martins Holding	142,0	Portugalia	handel hurtowy i detaliczny

Jeśli chodzi o inwestycje zagraniczne w układzie branżowym, to najwięcej kapitału zagranicznego ulokowano jak dotąd w działalności produkcyjnej, co potwierdzają dane statystyczne zawarte w tab. 6.

Tabela 6

Inwestycje zagraniczne w Polsce w ujęciu branżowym – stan na koniec 1999 r.

Rodzaj działalności	Wartość inwestycji (w mln USD)	Planowane inwestycje (w mln USD)
Działalność produkcyjna, w tym:	17 318,4	5 836,3
– artykuły spożywcze i tytoń	4 617,4	986,7
– sprzęt transportowy	4 404,6	1 331,2
– inna	2 091,9	1 066,5
– przemysł celulozowo-papierniczy i działalność wydawnicza	1 383,8	411,7
– chemikalia i wyroby chemiczne	1 304,2	469,2
– elektronika, maszyny i aparatura	1 269,5	429,7
– maszyny i wyposażenie	536,1	322,4
– guma i plastik	451,3	253,9
– metale i wyroby metalowe	399,8	243,1
– meble	372,2	263,0
– artykuły przemysłu drzewnego	240,0	26,2
– tkaniny i tekstylia	236,7	32,7
– skóra i produkty skórzanе	10,9	b. d.
Pośrednictwo finansowe	7 861,8	1 096,1
Handel i naprawy	3 398,4	2 507,6
Budownictwo	1 930,3	1 168,1
Transport, magazynowanie, komunikacja	1 891,7	728,3
Usługi komunalne, socjalne, indywidualne	1 585,3	529,1
Energia elektryczna, gaz i woda	473,0	1 111,0
Hotelarstwo i restauracje	423,1	187,2
Obsługa nieruchomości firm	190,2	220,6
Przemysł górniczy i wydobywczy	68,3	4,4
Rolnictwo	30,1	8,0
Suma inwestycji zagranicznych przekraczających 1 mln USD	35 171,0	13 397,0
Suma zagranicznych inwestycji bezpośrednich poniżej 1 mln USD	3 741,6	
RAZEM	38 912,6	

Źródło: <http://www.paiz.gov.pl>, materiały PAIZ, 2000.

Jak wynika z prezentowanego materiału, inwestycje produkcyjne stanowiły na koniec roku 1999 ponad 44% wszystkich inwestycji (więcej niż 49% inwestycji powyżej 1 mln USD). W działalności produkcyjnej natomiast największym zainteresowaniem cieszyła się produkcja spożywcza i tytoniowa (ok. 27% inwestycji produkcyjnych) oraz produkcja sprzętu transportowego (ponad 25% inwestycji produkcyjnych). Kolejne miejsca zajmują przemysły: celulozowo-papierniczy (także działalność wydawnicza), chemikaliów, elektroniczny i in.

Coraz więcej obcego kapitału wiąże się z pośrednictwem finansowym, gdzie wartość zagranicznych inwestycji według stanu na koniec roku 1999 wyniosła prawie 8 mld USD, czyli niewiele powyżej 20% ogólnej sumy zainwestowanego dotąd kapitału, co stanowi znaczny wzrost w stosunku do ubiegłego roku, kiedy wielkość ta na koniec 1998 r. zamknęła się kwotą blisko 5 mld USD²⁴. Pośrednictwo finansowe stanowiło bowiem w roku ubiegłym ok. 37% wszystkich nakładów inwestycyjnych dokonanych w tym okresie.

Branżą, którą interesuje się również kapitał obcy jest handel i naprawy, gdzie według stanu na koniec 1999 r. skumulowana wielkość inwestycji zagranicznych osiągnęła poziom 3,4 mld USD. Inwestycje w handel budzą

Tabela 7

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce
wg województw – stan na koniec 1999 r.

Wyszczególnienie	Liczba inwestycji
Mazowieckie	483
Śląskie	268
Wielkopolskie	231
Dolnośląskie	166
Pomorskie	146
Łódzkie	118
Małopolskie	111
Kujawsko-Pomorskie	81
Zachodniopomorskie	77
Lubelskie	56
Podkarpackie	50
Świętokrzyskie	46
Warmińsko-Mazurskie	45
Lubuskie	43
Opolskie	36
Podlaskie	31

Źródło: <http://www.paiz.gov.pl>, materiały PAIZ, 2000.

²⁴ M. Gorynia, R. Wolniak, *op. cit.*, s. 70.

wiele kontrowersji, szczególnie wśród polskich właścicieli mniejszych sklepów. Nie chcemy jednak komentować tego zjawiska. Kolejne miejsca zajmują inwestycje w: budownictwie (ok. 2 mld USD), transporcie, magazynowaniu i komunikacji (niecałe 2 mld USD), usługach komunalnych, socjalnych oraz indywidualnych (ponad 1,5 mld USD). W najmniejszym stopniu inwestorzy zagraniczni interesują się tradycyjnie przemysłem wydobywczym i górniczym (ok. 70 mln USD) oraz rolnictwem, gdzie wartość zagranicznych inwestycji osiągnęła poziom niewiele ponad 30 mln USD.

Niewiele zmieniło się, jeśli chodzi o lokalizację obcego kapitału w poszczególnych województwach. W roku 1999, podobnie jak w latach poprzednich, pierwsze miejsce, jeśli chodzi o liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw zagranicznych, zajęło województwo mazowieckie (483 inwestycje), śląskie (268), wielkopolskie (231), dolnośląskie (166), pomorskie (146), łódzkie (118). Zagadnienie to pełniej ilustruje tab. 7.

4. ATRAKCYJNOŚĆ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Analizując powyższe zagadnienie można wykorzystać wyniki opracowań przygotowanych przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, który oceniając atrakcyjność poszczególnych województw zastosował określone kryteria i podzielił wszystkie polskie województwa na trzy grupy (od najbardziej do najmniej atrakcyjnych). Znamiennym jest fakt, że w ciągu kilku ostatnich lat województwo łódzkie przesunęło się w rankingu z grupy trzeciej do pierwszej.

Mówiąc o atrakcyjności inwestycyjnej należy wziąć pod uwagę wiele cech i czynników. Zaliczmy do nich zarówno czynniki obiektywne, jak na przykład poziom rozwoju infrastruktury, czy subiektywne związane z określoną gałęzią produkcji. Można mówić także o czynnikach pozaekonomicznych.

Wszystkie czynniki uwzględniane przez zagranicznych inwestorów przy podejmowaniu decyzji o lokalizacji można podzielić na następujące²⁵:

- stymulujące do podjęcia działalności – zaliczyć tu można wielkość i kwalifikacje siły roboczej, chłonność rynku lokalnego, dobrze rozwiniętą infrastrukturę rynkową i transportową, odpowiednio przychylny stosunek władz lokalnych, klarowność stosowanych przepisów;

- nie pobudzające lub inaczej też zniechęcające. Może to być wysoka stopa bezrobocia, która z punktu widzenia degradacji środowiska naturalnego może hamować zainteresowanie danym województwem. Ponadto trudności ze znalezieniem właściwych pomieszczeń, wysokie ceny nieruchomości, wydłużony okres załatwiania formalności, częste zmiany w przepisach

²⁵ *Ranking atrakcyjności inwestycyjnej województw*, „Życie Gospodarcze” 1999, nr 41.

lokalnych – wszystko to może działać zniechęcająco na zagranicznego inwestora i hamować jego decyzje inwestycyjne;

- obojętne, nie mające wpływu na podjęcie działalności inwestycyjnej.

Biorąc pod uwagę wyżej wymienione czynniki można pokusić się o przedstawienie analizy SWOT województwa łódzkiego z punktu widzenia atrakcyjności dla zagranicznych inwestorów. Do stron zachęcających można zaliczyć niewątpliwie następujące czynniki:

- tempo transformacji ustrojowej – Łódź zajmuje trzecie miejsce w klasie A za województwami: warszawskim i poznańskim,

- chłonność rynku lokalnego, trzecia pozycja za warszawskim i katowickim,

- wykwalifikowana i stosunkowo niedroga kadra kierownicza oraz zaplecze naukowo-techniczne, które w przyszłości można będzie wykorzystać w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej,

- niższe ceny gruntów niż w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Gdańsku, Gdyni,

- otoczenie biznesu, banki, instytucje finansowe, konsultacyjne – Łódź zajmuje piąte miejsce w klasie A,

- dostępność komunikacyjna (druga klasa atrakcyjności) – ogromną szansą dla województwa łódzkiego jest możliwość budowania pewnych odcinków autostrady, chociaż problem ten jest głębszej natury i dyskusyjną kwestią pozostaje jego realność,

- centrum handlowe Rzgów-Tuszyn,

- powołanie do życia w roku 1997 Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Przedstawiając zalety województwa łódzkiego nie można jednak zapominać o czynnikach zniechęcających do inwestowania w nim. Zaliczyć do nich można:

- rynek pracy, wysokie bezrobocie z jednej strony powinno zachęcać do zatrudniania tańszej siły roboczej, ale jak wcześniej wspomnieliśmy wiąże się z tym pewne niekorzystne zjawiska jak degradacja środowiska,

- zaplecze przemysłowe, przestarzały park maszynowy, znaczny stopień zużycia środków trwałych,

- brak lokali gotowych do wynajęcia, hoteli, parkingów, zaniedbany wygląd miasta, chociaż w tym względzie wiele już uczyniono, czego przykładem może być centralna ulica – Piotrkowska,

- położenie zbyt blisko Warszawy zniechęca do zakładania firm. Mało tego, wielu łódzkich absolwentów wyższych uczelni opuszcza Łódź mając szansę na atrakcyjną pracę, głównie w Warszawie,

- atrakcyjność turystyczna i stan środowiska naturalnego – województwo łódzkie uzyskało najgorszą lokatę.

Wydaje się jednak, że wiele z wyżej wymienionych czynników zniechęcających do podjęcia działalności inwestycyjnej, władze województwa starają się łagodzić (dotyczy to chociażby budowy hoteli) i podejmują kolejne działania mające na celu przyciągnięcie zagranicznych inwestorów, czego najlepszym przykładem może być powołanie do życia wspomnianej już Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

5. POWSTANIE ŁÓDZKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ

Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna (ŁSSE) została powołana do życia 15 kwietnia 1997 r. na okres dwudziestu lat, tj. do 2017 r. Podstawą prawną jej funkcjonowania są następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. 1994, nr 123, poz. 600; Dz. U. 1996, nr 106, poz. 496; Dz. U. 1997, nr 121, poz. 770),

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 1997 r. w sprawie ustanowienia łódzkiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. 1997, nr 46, poz. 289; Dz. U. 1997, nr 135, poz. 913),

- Zarządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 czerwca 1997 r. w sprawie przeprowadzania, zasad i warunków przetargów lub rokowań oraz kryteriów oceny zamierzeń co do przedsięwzięć gospodarczych, które mają być podjęte przez podmioty gospodarcze na terenie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej („Monitor Polski” 1997, nr 40, poz. 407),

- Zarządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 czerwca 1997 r. w sprawie powierzenia Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej SA udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej oraz wykonywania bieżącej kontroli działalności podmiotów gospodarczych na terenie ŁSSE oraz ustalenia zakresu tej kontroli („Monitor Polski” 1997, nr 40, poz. 408),

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 października 1998 r. w sprawie ustalenia planu rozwoju Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (Dz. U. 1998, nr 135, poz. 900).

Utworzenie ŁSSE miało sprzyjać realizacji wielu celów, z których na podkreślenie zasługują następujące²⁶:

- zwiększenie aktywizacji gospodarczej województwa,
- złagodzenie ujemnych skutków bezrobocia strukturalnego poprzez stworzenie nowych miejsc pracy,
- przyciągnięcie kapitału krajowego i zagranicznego,

²⁶ Założenia do Planu Rozwoju Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 1997, s. 10.

- dywersyfikacja struktury gałęziowo-branżowej (przełamanie monokultury przemysłowej),
- wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych,
- położenie szczególnego nacisku na rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego na terenach gmin o charakterze rolniczym.

Uwzględniając specyfikę województwa, zgodnie z Programem Restrukturyzacji Regionu Łódzkiego, preferowane są następujące gałęzie przemysłu:

- chemiczny i farmaceutyczny (w szczególności biotechnologie),
- spożywczy, głównie przetwórstwo rolno-spożywcze,
- przemysł wytwarzający urządzenia dla ochrony środowiska,
- techniki medycznej – nośnik postępu technicznego,
- elektroniczny, przede wszystkim elektronika powszechnego użytku, wytwarzanie podzespołów, kolekcjonowanie i składanie,
- przemysł opakowań mający wpływ na wzrost konkurencyjności wyrobów na rynkach zagranicznych i krajowym, uwzględniający wymogi i standardy Unii Europejskiej w aspekcie przyszłego członkostwa Polski w UE,
- materiałów budowlanych mogący na bazie istniejących źródeł lokalnych surowców wytwarzać tanie materiały budowlane dla zaspokojenia istniejącego popytu na mieszkania w województwie,
- przemysł motoryzacyjny – produkcja części, podzespołów i akcesoriów,
- metalowy i precyzyjny²⁷.

Aby uzyskać pozwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie ŁSSE, każdy inwestor powinien:

- wystąpić z listem intencyjnym określającym zamierzenia inwestycyjne na wskazanym terenie,
- złożyć ofertę inwestycyjną i biznes plan,
- wziąć udział w przetargu na zagospodarowanie określonego terenu strefy,
- zagraniczny inwestor powinien uzyskać zezwolenie na zakup nieruchomości od Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- uzyskać pozwolenie na budowę od spółki zarządzającej strefą.

Inwestorzy, którzy uzyskają zgodę na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie ŁSSE i którzy spełnią określone warunki, tj. zainwestują w strefie minimum 2 mln euro, bądź będą zatrudniać w całym okresie nie mniej niż 100 pracowników miesięcznie, mogą liczyć na całkowite zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych przez dziesięć lat prowadzonej działalności i zwolnienie w wysokości 50% tego podatku przez następne lata²⁸.

W przypadku, gdy liczba zatrudnionych jest mniejsza, zwolnienie od podatku dochodowego wynosi 20% dochodu na każde dziesięć zatrudnionych osób, z zastrzeżeniem, że nie może być mniejsze niż 20% i nie większe niż

²⁷ Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna ŁSSE S.A., Łódź 1999, informator, s. 20.

²⁸ Dz. U. 1997, nr 46, poz. 289.

100% miesięcznego dochodu. Ponadto inwestorzy prowadzący działalność w ŁSSE uzyskują całkowite zwolnienie z podatku od nieruchomości w okresie funkcjonowania strefy. Dla cudzoziemców dodatkowo przewidziany jest krótszy okres oczekiwania na decyzję dotyczącą zakupu nieruchomości.

Natomiast podmioty gospodarcze, którym nie przysługuje prawo do zwolnień od podatku dochodowego, mogą zaliczyć wydatki na zakup wartości niematerialnych i prawnych do kosztów uzyskania przychodów. Mają również prawo do podwyższenia stawki amortyzacji środków trwałych, służących do prowadzenia działalności w strefie.

6. ORGANIZACJA I ZAGOSPODAROWANIE ŁSSE

Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna o obszarze 208,9 ha należy do mniejszych stref w Polsce. Jest strefą rozproszoną. W jej skład wchodzi cztery podstrefy położone na obszarach następujących miast/gmin:

- podstrefa Łódzka,
- podstrefa Zgierz,
- podstrefa Ozorków,
- podstrefa Pabianice.

Podstrefa łódzka

Obejmuje obszary znajdujące się na terenie miasta Łodzi oraz Konstancinowa Łódzkiego i składa się z trzech kompleksów: Centrum, Nowy Józefów-Srebrna oraz Dąbrowa. Jej powierzchnia wynosi 77,1 ha.

1. **Kompleks Nowy Józefów-Srebrna** znajduje się w południowo-zachodniej części miasta, w dzielnicy Polesie. Obejmuje obszar 60,5 ha niezabudowanego terenu. W pobliżu znajduje się osiedle mieszkaniowe Retkinia oraz linia kolejowa Wrocław-Łódź-Poznań. W niedalekim sąsiedztwie jest Grupowa Oczyszczalnia Ścieków oraz lotnisko Lublinek. Kompleks częściowo wyposażony został w infrastrukturę techniczną z możliwością podłączenia brakujących instalacji. Istniejące połączenia komunikacyjne są na tyle wystarczające, aby obsłużyć kompleks łącznie z boczniką kolejową²⁹.

W planie przewidziana jest budowa drogi ekspresowej S-14, tzw. Zachodniej Obwodnicy Łodzi w celu połączenia terenu strefy z autostradą A2 Poznań-Warszawa i autostradą A8 Wrocław-Łódź, która będzie przebiegać

²⁹ W. Milczarek, C. Podgórski, *ŁSSE jako instrument restrukturyzacji województwa łódzkiego*, „Przemysł Lekki” 1997, nr 1/62, s. 7.

w pobliżu lotniska. Przewiduje się, iż łączne nakłady na infrastrukturę wyniosą 12,4 mln PLN.

Największym inwestorem, który dotąd zainteresował się kompleksem Nowy Józefów–Srebrna był włoski producent sprzętu gospodarstwa domowego z grupy Merloni, zamierzający uruchomić produkcję kuchenek gazowych i elektrycznych przeznaczając na ten cel około 50 mln USD. Jednak protest krajowych producentów podobnego sprzętu (Amika Wronki Sp. z o.o., Wrozamet SA), poparty przez Krajową Izbę Gospodarki, spowodował wycofanie inwestora.

Kompleksem tym także zainteresowała się międzynarodowa spółka Unifi zajmująca się produkcją włókien sztucznych. Jednak podobnie jak w poprzednim przypadku protesty krajowego potentata – Toruńskiej Elany SA – spowodowały wycofanie się inwestora³⁰.

2. Kompleks Centrum – to samo centrum Łodzi o powierzchni 13,1 ha. Obszar ten to budynki fabryczne w znacznej części pochodzące z ubiegłego wieku, o wysokim stopniu zużycia, przy czym kilka z nich objętych jest ochroną konserwatora zabytków. Teren posiada pełne uzbrojenie w sieć wodną, kanalizacyjną, elektryczną oraz telekomunikacyjną. Cechą charakterystyczną kompleksu jest to, że istniejąca infrastruktura techniczna wymaga uzupełnienia bądź modernizacji. Przewidywane nakłady z tym związane zostały oszacowane na 4 mln PLN.

Do preferowanych rodzajów działalności w tym kompleksie należą: elektronika, mechanika precyzyjna, produkcja opakowań oraz przemysł włókienniczy. Preferencje te stanowią istotne ograniczenia warunkujące decyzje inwestorów.

Inwestorzy, którzy dotychczas uzyskali zezwolenia na podjęcie działalności w tej części strefy, wykorzystali budynki w najlepszym stanie technicznym, by ponieść jak najniższe koszty związane z ich remontem i renowacją. Aby zmienić ten stan rzeczy, Zarząd Miasta Łodzi opracował nowy projekt zagospodarowania przestrzennego kompleksu Centrum, który zakłada urealnienie warunków jego ochrony przez konserwatora zabytków³¹. Aktualnie zostały podjęte prace związane z modernizacją sieci wodnej, kanalizacyjnej oraz elektrycznej. Wydatki z tym związane przekroczyły już planowane 4 mln PLN. Ocenia się, iż do zakończenia inwestycji potrzeba jeszcze ok. 2 mln PLN. Podjęte działania powinny poprawić znacznie warunki inwestowania i przyciągnąć inwestorów do kompleksu Centrum.

Na dzień 11 maja 2000 r. zezwolenia na prowadzenie działalności w kompleksie Centrum uzyskały następujące firmy³²:

³⁰ A. Błaszczuk, *Inwestycje z problemami. Kto przeciw, kto za*, „Rzeczpospolita”, 26 maja 1999, nr 121.

³¹ *Projekt uchwały Rady Miejskiej w Łodzi o miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru miasta Łodzi położonej w ŁSSE – kompleksie Centrum*, Łódź 1999.

³² Materiały z Urzędu Miasta Łodzi.

– **Cebal Tuba Sp. z o.o.** rozpoczęła produkcję w grudniu 1998 r.

Branża: produkcja opakowań polietylenowych.

Inwestycja: 13 149 944,25 PLN, tj. ok. 3,1 mln euro (5,4 mln euro deklарowane w biznes planie).

Zatrudnienie: 45 (105 osób deklарowanych w biznes planie).

– **Dakri-Strefa Sp. z o.o.**

Branża: produkcja piekarnicza.

Inwestycja: 1 900 000 PLN, tj. 0,5 mln euro (0,6 mln euro deklарowanych w biznes planie).

Zatrudnienie: 60 osób (110 osób w biznes planie).

– **Steijn Paper Sp. z o.o.** (kapitał holenderski): rozpoczęła już działalność produkcyjną.

Branża: produkcja papieru transferowego oraz innych materiałów drukowanych w formie ciągłej.

Inwestycja: 25 000 000 PLN, tj. ok. 6,7 mln euro.

Zatrudnienie: 120 osób.

– **Firma Ortopedyczna „Doktor Perner” Sp. z o.o.**

Branża: urządzenia techniki medycznej, sprzęt ortopedyczny.

Inwestycja: 4 000 000 PLN, tj. ok. 1mln euro.

Zatrudnienie: 100 osób.

– **„Chemico” Poland Sp. z o.o.**

Branża: wyroby chemiczne, opakowania, zamki błyskawiczne.

Inwestycja: 4 530 000 PLN, tj. ok. 1,1 mln euro.

Zatrudnienie: 101 osób.

– **Przedsiębiorstwo Produkcyjne P.S. Centrum Sp. z o.o.**

Branża: artykuły spożywcze.

Inwestycja: 20 000 000 PLN, tj. ok. 5 mln euro.

Zatrudnienie: 25 osób.

3. **Kompleks Dąbrowa** to obszar niezabudowany o powierzchni 3,5 ha, położony we wschodniej części miasta, na terenach magazynowo-przemysłowych dzielnicy Dąbrowa. Kompleks ten posiada pełną infrastrukturę techniczną. Przewidywane nakłady na jej uzupełnienie wynoszą 0,44 mln PLN. W odległości ok. 3 km znajduje się jeden z największych w Polsce Terminali Kontenerowych Łódź-Olechów, który posiada połączenie z Warszawą oraz obszarem Polski południowej i wschodniej. W pobliżu tej części strefy przebiegać będzie autostrada A1. W kompleksie Dąbrowa preferowany jest przemysł elektroniczny, elektrotechniczny lub podobny. Do tej pory brak jest zainteresowania inwestorów podjęciem działalności gospodarczej w tym rejonie.

Podstrefa Zgierz

Podstrefa ta obejmuje tereny znajdujące się w granicach administracyjnych miasta Zgierz o powierzchni 32,2 ha. W jej skład wchodzi dwa kompleksy: Boruta i Rudunki.

1. **Kompleks Boruta** o obszarze 21,8 ha został zlokalizowany na terenie pofabrycznym Zakładów Przemysłu Barwników „Boruta” SA w ich południowo-wschodniej części. Teren niezabudowany usytuowany jest w pobliżu centrum Zgierza. W przyszłości obszar ten połączony zostanie z obwodnicą Łodzi S-14 oraz autostradą A2 Poznań–Warszawa. Kompleks wyposażony jest w techniczną infrastrukturę sieciową. W bezpośrednim jego sąsiedztwie znajduje się bocznicą kolejowa oraz nowoczesna, oddana do użytku w 1996 r. Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Zgierzu.

Największe inwestycje z zakresu infrastruktury na tym terenie to budowa drogi dojazdowej o długości ok. 850 m oraz instalacji wodno-kanalizacyjnej. Nakłady na te cele oszacowane zostały na 7,3 mln PLN.

Zgodnie z danymi statystycznymi na dzień 11 maja 2000 r. w kompleksie Boruta prowadziła działalność³³:

– **Firma „Grabek Industries”**, wykorzystująca 61,2% powierzchni.

Branża: dominuje przemysł spożywczy.

Inwestycja: 8 198 000 PLN, tj. ok. 2 mln euro.

Zatrudnienie: 100 osób do końca 1999 r. (docelowo według biznes planu ok. 500 osób).

2. **Kompleks Rudunki** o powierzchni 8 ha znajduje się w obrębie miasta Zgierz w jego północno-wschodniej części, w odległości ok. 2 km od centrum. W planie przestrzennego zagospodarowania teren przeznaczony jest pod rozwój przemysłu. Dojazd do kompleksu wymaga jednak budowy drogi. Pozostała infrastruktura techniczna także wiąże się z koniecznością uzupełnień, z których najważniejsze to budowa 4 km nowej sieci wodociągowej. Obszar ten został w całości wykorzystany przez jednego inwestora, a mianowicie³⁴:

– **Atlas SA.**

Branża: produkcja materiałów budowlanych.

Inwestycja: 51 765 000, tj. ok. 12,3 mln euro (14 mln euro w biznes planie).

Zatrudnienie: 250 osób.

³³ *Ibidem.*

³⁴ *Ibidem.*

Podstrefa Ozorków

1. **Kompleks Ozorków-Południe** o powierzchni 32,2 ha obejmuje teren niezabudowany położony w obrębie miasta Ozorkowa w jego południowo-zachodniej części. W sąsiedztwie znajduje się linia kolejowa z możliwością budowy bocznicy. Obszar ten częściowo wyposażony jest w urządzenia infrastruktury technicznej, która wymaga uzupełnienia. Nakłady na ten cel oszacowane zostały na poziomie 12,58 mln PLN. W niedalekiej przyszłości, w odległości 3 km od kompleksu przebiegać będzie autostrada A2 Poznań-Warszawa. Z uwagi na korzystną lokalizację kompleksu istnieje możliwość poszerzenia terenu zgodnie z przyjętym planem przestrzennego zagospodarowania województwa łódzkiego na obszar sąsiadującej gminy Parzęczew.

Pozwolenie na prowadzenie działalności w kompleksie Ozorków-Południe na dzień 11 maja 2000 r. uzyskały następujące podmioty³⁵:

– **Inter Print Sp. z o.o.** (kapitał niemiecki).

Branża: produkcja papieru ozdobnego (okleiny meblowe).

Inwestycja: 71 340 000, tj. ok. 16,9 mln euro.

Zatrudnienie: 77 osób.

– **ORSA** występująca pod trzema spółkami z o.o. (kapitał włoski):

ORSA MOTO Sp. z o.o. zatrudni co najmniej 79 osób i zainwestuje 8 880 000 PLN do 1 sierpnia 2002 r.

ORSA FOAM Sp. z o.o. zatrudni co najmniej 83 osoby i zainwestuje 11 000 000 PLN do 1 sierpnia 2003 r.

ORSA JET Sp. z o.o. zatrudni co najmniej 30 osób i zainwestuje 11 655 000 PLN do 1 grudnia 2004 r.

Branża: produkcja akcesoriów dla przemysłu motoryzacyjnego i materacy z pianki poliuretanowej.

Inwestycja łącznie: 31 535 000 PLN, tj. ok. 7,5 mln euro.

Zatrudnienie łącznie: 192 osoby.

– **„Fassaden Glas Technik – Polska” Sp. z o.o.** (kapitał Lichtenstein).

Branża: okna i profile aluminiowe.

Inwestycja: 18 264 700 PLN, tj. ok. 4,6 mln euro do dnia 31 grudnia 2001 r.

Zatrudnienie: 300 osób do dnia 31 grudnia 2001 r.

– **„Ceramika Tubądzin II” Sp. z o.o.**

Branża: produkcja płytek ceramicznych.

Inwestycja: 36 940 490 PLN, tj. ok. 8,7 mln euro (9,7 mln euro w biznes planie).

Zatrudnienie: 101 osób do 30 czerwca 2001 r. (200 osób w biznes planie).

– **„Scan Aqua” Sp. z o.o.** (kapitał fiński).

³⁵ *Ibidem.*

Branża: ceramika sanitarna.

Inwestycja: 15 405 000 PLN, tj. ok. 3,6 mln euro do 31 grudnia 2001 r.

Zatrudnienie: 48 osób do 31 grudnia 2001 r.

Podstrefa Pabianice

Obejmuje obszar 67,4 ha usytuowany w granicach administracyjnych gminy Pabianice i nowo utworzonej gminy Ksawerów. Graniczy z południową częścią miasta Łódź. W jej skład wchodzi dwa kompleksy: Porszewice i Widzew.

1. **Kompleks Porszewice** o powierzchni 29,2 ha położony jest ok. 3 km od Łodzi i 2 km od Konstantinowa Łódzkiego. W odległości ok. 1,5 km znajduje się Grupowa Oczyszczalnia Ścieków, a główne przyłącza technicznej infrastruktury sieciowej w Konstancynie Łódzkim. Kształt kompleksu jest wydłużony, co wpływa na ograniczenie możliwości jego zabudowy. Ponadto teren wymaga uzbrojenia. Niezbędne nakłady na infrastrukturę oszacowane zostały na 16,4 mln PLN. Z uwagi na brak zainteresowania inwestorów tym kompleksem, Zarząd wystąpił o wyłączenie go ze strefy.

2. **Kompleks Widzew Ksawerów** obejmuje niezabudowany teren o powierzchni 38,2 ha w granicach gminy Ksawerów znajdujący się w sąsiedztwie Łódzkiego Rolno-Spożywczego Rynku Hurtowego SA. Na terenie kompleksu preferowany jest przemysł rolno-spożywczy oraz kosmetyczny i farmaceutyczny. Teren wymaga uzupełnienia uzbrojenia, a dojazd do kompleksu budowy 7,2 km dróg³⁶. Niezbędne nakłady zostały oszacowane na 34,8 mln PLN. Gmina Ksawerów rozpoczęła budowę kanalizacji w roku 1998, natomiast w przygotowaniach są inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej. Zaowocowało to pojawieniem się nowych inwestorów w tym kompleksie.

Do 11 maja 2000 r. zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej uzyskały³⁷:

– **Adamed – Pharma SA.**

Branża: produkcja środków farmaceutycznych i artykułów medycznych.

Inwestycja: 8 000 000 PLN, tj. ok. 2 mln euro.

Zatrudnienie: 60 osób.

– **Aflofarm – Fabryka leków Sp. z o.o.**

Branża: środki farmaceutyczne i artykuły medyczne.

Inwestycja: 8 000 000 PLN, tj. ok. 2 mln euro.

Zatrudnienie: 60 osób.

– **S i A Piechura Sp. z o.o.**

³⁶ Z. Głuszczyk, *SSE w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem strefy łódzkiej*, Łódź 1999, opracowanie przygotowane dla Urzędu Miasta Łodzi.

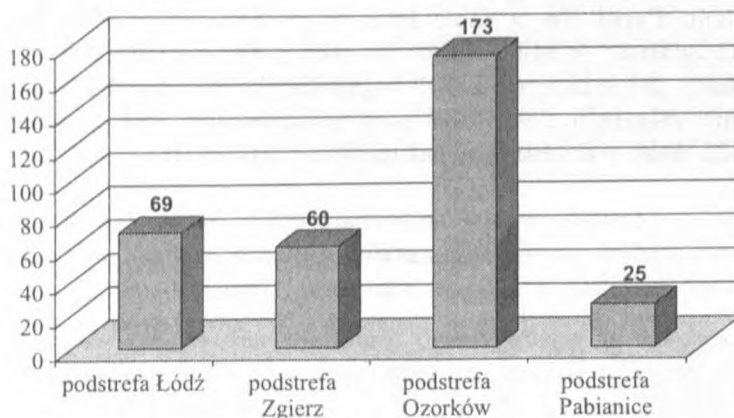
³⁷ Materiały z Urzędu Miasta Łodzi.

Branża: produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych dla budownictwa.

Inwestycja: 8 800 000 PLN, tj. ok. 2,2 mln euro.

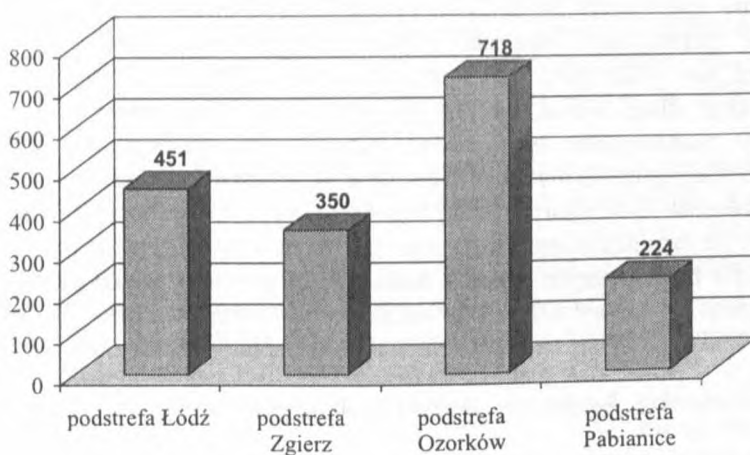
Zatrudnienie: 104 osoby.

Na podstawie powyższych informacji należy podkreślić, że przewidywana wartość wszystkich inwestycji w Łódzkiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej wynosi ok. 326,8 mln PLN, tj. ok. 79,2 mln euro. Oznacza to, iż osiągnęła ona ok. 86% wartości założonych w biznes planach poszczególnych firm, które zainwestowały już na terenie strefy (patrz wykres 2).

Wykres 2. Planowana wartość inwestycji w ŁSSE (w mln PLN)

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Urzędu Miasta Łodzi

Wykres 3. Planowane zatrudnienie w ŁSSE

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Urzędu Miasta Łodzi

Natomiast planowane zatrudnienie wynosi 1743 osoby, co stanowi ponad 74% zatrudnionych uwzględnionych w biznes planach (patrz wykres 3).

Obecnie powierzchnia strefy wykorzystana jest w 30%. Dalsza realizacja planów strategicznych strefy jest uwarunkowana pozyskaniem nowych inwestorów dla zagospodarowania wolnej powierzchni strefy.

Spośród firm, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej tylko cztery podjęły działalność produkcyjną, a mianowicie: Cebal Tuba Sp. z o.o., Steijn Paper Sp. z o.o., Inter Print Sp. z o.o. (IP Decor) oraz Grabek Industries. Według stanu na dzień 31 marca 2000 r. wartość zrealizowanej produkcji w ŁSSE wyniosła 32 817 752 PLN, natomiast zatrudnienie osiągnęło 284 osoby przy planowanym zatrudnieniu w tych firmach 322 osób i docelowym zatrudnieniu 802 osób.

6. ZAKOŃCZENIE

Na podstawie przedstawionego materiału nasuwa się wiele wniosków, które mogą dotyczyć wszystkich specjalnych stref ekonomicznych istniejących w Polsce. Funkcjonowanie tych stref pozostaje w sprzeczności z obowiązującymi w Unii Europejskiej przepisami, co może w przyszłości oznaczać ich likwidację³⁸. Jednakże przeciągające się negocjacje na temat naszego uczestnictwa w Unii Europejskiej pozwalają optymistyczniej spojrzeć na funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych³⁹. Generalnie część funkcjonujących w Polsce stref narusza zasady unijne poprzez na przykład ulgi stosowane nie tylko przy zakupie środków trwałych⁴⁰. Zastrzeżenie budzi również zbyt długi okres, na jaki przyznajemy ulgi podatkowe (dwudziestoletni) i rozproszenie terytorialne nie zawsze uzasadnione potrzebami regionu⁴¹. Z drugiej strony likwidacja stref w momencie, kiedy uzyskalibyśmy członkostwo w Unii Europejskiej oznaczałaby dla niej dodatkowe koszty związane ze znalezieniem środków na tworzenie nowych miejsc pracy i pomoc dla bezrobotnych. Trzeba pamiętać, że przyjęto pewne postanowienia na ten temat w roku 1997, kiedy ustalono, że strefy w Polsce będą istniały do roku 2003. Decyzja ta wpłynęła na zawieszenie wydawania zezwoleń na

³⁸ J. Bielecki, *Rozmowy o specjalnych strefach ekonomicznych*, „Rzeczpospolita”, 17-18.07.1999, nr 165.

³⁹ S. Augustynowicz, *Apetyt na strefy*, „Business Forum” 1998, nr 6 (166).

⁴⁰ J. Bielecki, *Prawo inwestorów czy Unii Europejskiej*, „Rzeczpospolita”, 20.05.1999, nr 116.

⁴¹ K. Doliniak, *Specjalne strefy ekonomiczne. Geografia przywilejów*, „Gazeta Bankowa”, 12.10.1997, nr 41, s. 16-17.

działalność gospodarczą w tych strefach – czasowe – ponieważ ona już nie obowiązuje. Spotykamy się z opiniami, że strefy należy utrzymać chociażby ze względu na to, że „międzynarodowych inwestorów możemy zachęcić jedynie przyznaniem ulg podatkowych. Polskie strefy ekonomiczne nie powinny być traktowane przez Komisję Europejską na takich samych warunkach jak unijne. Polska potrzebuje znacznie więcej czasu na dostosowanie się do wymogów Unii i wywiązanie się ze zobowiązań wobec inwestorów”⁴².

Z innej wypowiedzi wynika, że „w państwie prawa raz przyznanych przywilejów nie można jednak cofnąć. Prawdopodobnie więc po przystąpieniu do Unii Europejskiej specjalne strefy ekonomiczne zostaną zlikwidowane, ale działające w nich firmy nadal będą korzystały z ulg i zwolnień podatkowych. Na razie Polska zdecydowała, że nie będą powoływane nowe strefy specjalne”⁴³.

We wrześniu 2000 r. znowelizowana została ustawa o Specjalnych Strefach Ekonomicznych oraz o zmianie niektórych ustaw. Zniosła ona całkowite, 10-letnie zwolnienie inwestora w SSE z podatku dochodowego oraz zwolnienie z płatności 50% podatku przez kolejne lata do 2017 r.⁴⁴

Nowe przepisy zakładają, że od początku 2001 r. inwestor, który otrzyma zezwolenie na działalność w strefie, będzie mógł uzyskać pomoc publiczną w postaci zwolnienia z podatku dochodowego do 50% wartości projektowanej inwestycji. Wysokość tej pomocy będzie określona zgodnie z zasadami przewidzianymi przez ustawę o pomocy publicznej i zróżnicowana regionalnie. Tak więc będzie różna w poszczególnych strefach. Ponadto Specjalną Strefę Ekonomiczną będzie ustanawiać i likwidować Rada Ministrów na wniosek ministra gospodarki uzgodniony z ministrem ds. rozwoju regionalnego – jak zakłada senacka poprawka do ustawy o SSE przyjęta przez Sejm 16 listopada 2000 r.⁴⁵

Powstanie specjalnych stref ekonomicznych wiąże się z przyciągnięciem obcego kapitału i tworzeniem nowych miejsc pracy (patrz tab. 8 i 9 oraz wykresy 4 i 5).

Jest to szczególnie istotne dla województwa łódzkiego, gdzie w roku 1998 było 140 tys. bezrobotnych, z czego 80% to ludzie w wieku od 18 do 44 lat. W marcu 2000 r. zarejestrowano w urzędach zatrudnienia naszego województwa prawie 198 tys. bezrobotnych. Co prawda w kwietniu br. bezrobocie spadło do poziomu 195 tys., ale nadal jest ono wysokie

⁴² K. Plesiński, *Specjalne strefy zamieszkania*, „Gazeta Bankowa”, 27.06–3.07.1998, s. 45–46.

⁴³ Z. Łeśniewska, *Strefa przywilejów*, „Wprost” 2000.

⁴⁴ K. Tomaszewski, *Zdążyć po zezwolenie*, „Prawo i Gospodarka” 2000, nr 275, s. 1.

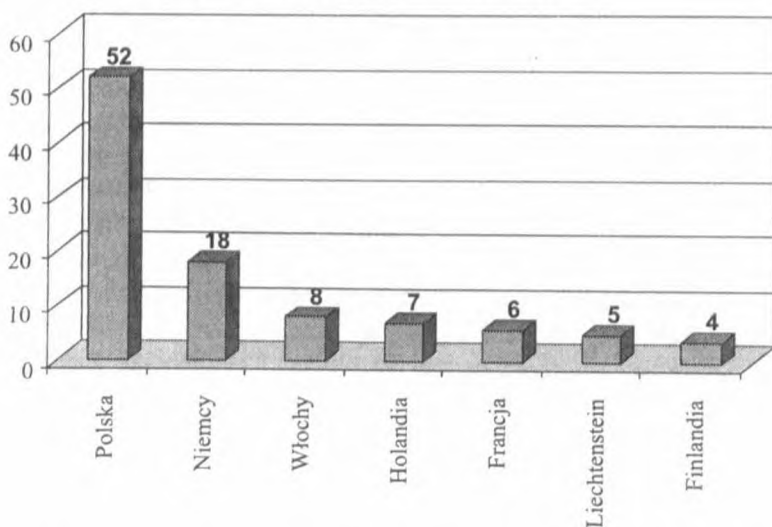
⁴⁵ *Likwidacja stref na wniosek ministra?*, „Dziennik Łódzki”, 17 listopada 2000.

Tabela 8

Kapitał zagraniczny w ŁSSE wg biznes planów
(stan na 11.05.2000 r.)

Lp.	Kraj	W mln euro	W %
1	Polska	47,3	52
2	Niemcy	16,9	18
3	Włochy	7,5	8
4	Holandia	6,7	7
5	Francja	5,4	6
6	Liechtenstein	4,6	5
7	Finlandia	3,6	4
	Razem	91,8	

Źródło: materiały z Urzędu Miasta Łodzi.

Wykres 4. Kapitał zagraniczny w ŁSSE wg biznes planów (w % stan na 11.05. 2000 r.)

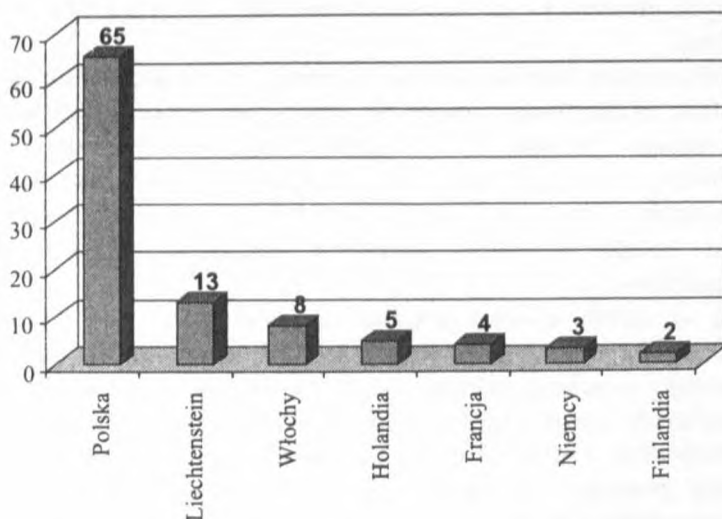
Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Urzędu Miasta Łodzi

Tabela 9

Zatrudnienie w ŁSSE wg biznes planów (stan na 11.05.2000 r.)

Lp.	Kraj	Liczba osób	W %
1	Polska	1 500	65
2	Liechtenstein	300	13
3	Włochy	192	8
4	Holandia	120	5
5	Francja	105	4
6	Niemcy	77	3
7	Finlandia	48	2
	Razem	2 342	

Źródło: materiały z Urzędu Miasta Łodzi.

Wykres 5. Zatrudnienie w ŁSSE według biznes planów (w % stan na 11.05.2000 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie materiałów z Urzędu Miasta Łodzi

w porównaniu z innymi województwami⁴⁶. Pod koniec marca stopa bezrobocia w naszym województwie osiągnęła poziom 15,1%, podczas gdy średnia krajowa była niższa i wynosiła 13,9%⁴⁷. Wśród bezrobotnych przeważają kobiety (52% zarejestrowanych). Ubiegłoroczni absolwenci szkół różnego typu stanowili 5,2%, a udział mieszkańców wsi wynosił 34,1%⁴⁸.

Jeśli chodzi o strukturę bezrobocia w zależności od poziomu wykształcenia, to w roku 1999 bezrobotni z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym stanowili 43%, 25% z wykształceniem zasadniczym i zawodowym, 20% – ze średnim zawodowym i pomaturalnym – natomiast z wykształceniem średnim było 9% bezrobotnych, a tylko 3% stanowili bezrobotni z wyższym wykształceniem⁴⁹. Wynika stąd, że województwo łódzkie dysponuje odpowiednim poziomem siły roboczej, która mogłaby być wchłonięta przez specjalną strefę.

Wspominaliśmy jednak wcześniej, że z wysokim poziomem bezrobocia wiąże się także degradacja środowiska, co może w rezultacie zniechęcać zagranicznych inwestorów do zaangażowania się w Łódzką Specjalną Strefę Ekonomiczną.

Z przedstawionej analizy wynika również, że władze samorządowe nie zawsze dobrze przygotowały tereny do omawianej strefy, przykładem czego może być decyzja o przeniesieniu podstrefy Pabianice i Zgierz do Tomaszowa Mazowieckiego, co wpłynie negatywnie na rozproszenie zakresu działania strefy. Zaniepokojenie może budzić także fakt, że na terenie strefy będzie usytuowany kolejny kompleks handlowy ograniczający konkurencyjność polskich handlowców.

Trudno w chwili obecnej dokonać generalnej oceny funkcjonowania Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Wydaje się jednak, że stworzenie jej zrealizowało wcześniej założone cele, jak chociażby zmniejszenie (może tylko nieznacznie chwilowo) bezrobocia. Ważnym jest, aby pamiętać, że jedna zatrudniona osoba w strefie wymusza automatycznie zatrudnienie jednej osoby pracującej na rzecz strefy, ale w jej zewnętrznym otoczeniu⁵⁰.

Omawiana strefa (jak wynika z wcześniejszej części opracowania) przyciągnęła obcy i polski kapitał, wpłynęła na zróżnicowanie struktury przemysłowej i wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych. Stworzenie w przyszłości „parku technologicznego” powinno także wpłynąć na dalszy rozwój województwa i zatrzymanie wartościowych absolwentów łódzkich szkół wyższych.

⁴⁶ Powiało optymizmem, „Dziennik Łódzki”, 29 maja 2000.

⁴⁷ A. Kowalik, *Wzrost przynosi efekt*, „Rzeczpospolita” 2000, nr 120 i na podstawie danych GUS.

⁴⁸ Powiało..., *op. cit.*

⁴⁹ Łódzka Specjalna..., s. 5.

⁵⁰ K. Plesiński, *op. cit.*

Janina Dzikowska-Zawirska, Wiesława Włodarczyk-Guzek

INFLOW OF FOREIGN DIRECT INVESTMENTS TO POLAND WITH PARTICULAR EMPHASIZING OF ŁÓDŹ SPECIAL ECONOMIC ZONE

The main aim of the article is to present of changes in volume and structure of foreign direct investments in Polish economy against of background of changing law, and economic conditions taking into account Łódź Special Economic Zone.

This paper consists of some parts. It characterises some selected aspects of the inflow of foreign direct investments to Poland, namely:

- the evolution of legal conditions for the inflow of foreign capital to Poland,
- the main motives of the inflow of foreign direct investments to our country,
- volume and structure of foreign capital in Poland at the end of 1999,
- significance of Łódź region for foreign investors.

The last part of this article presents Łódź Special Economic Zone which was created on 15 April 1997 for the period of 20 years and also benefits and privileges for foreign investors.